

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ : กรณีศึกษาจังหวัดชุมพรและระนอง*

FACTORS INFLUENCING ACCEPTANCE AND OPPOSITION TO THE LAND BRIDGE POLICY: A CASE STUDY OF CHUMPHON AND RANONG PROVINCES

กษิรา วิเชียร¹ และ วิจิตรา ศรีสอน²

Kasira Wichian¹ and Wijittra Srisorn²

¹⁻²วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹⁻²College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: s67563825012@ssru.ac.th

วันที่รับบทความ : 23 มิถุนายน 2569; วันแก้ไขบทความ 4 กรกฎาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 6 กรกฎาคม 2569

Received 23 June 2026; Revised 4 July 2026; Accepted 6 July 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ (2) เพื่อประเมินบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในการกำหนดวาระการประชุมและการกำหนดนโยบาย และ (3) เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้โดยผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้านนโยบาย ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงในจังหวัดชุมพรและระนอง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ระดับความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การถดถอยพหุคูณ และการถดถอยอย่างง่าย

Citation:

* กษิรา วิเชียร และ วิจิตรา ศรีสอน. (2569). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ : กรณีศึกษาจังหวัดชุมพรและระนอง. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 1191-1210.

Kasira Wichian and Wijittra Srisorn. (2026). Factors Influencing Acceptance And Opposition

To The Land Bridge Policy: A Case Study Of Chumphon And Ranong Provinces.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 1191-1210.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์สูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\beta = -0.567$, $p < .001$) โดยปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมร่วมกันพยากรณ์การยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ได้ร้อยละ 30.5 ($R^2 = .305$) (2) กลุ่มผลประโยชน์ไม่มีอิทธิพลในการกำหนดวาระการประชุมและการกำหนดนโยบาย ($\beta = 0.098$, $p = .051$) จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์สามารถอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ได้เพียงร้อยละ 1.0 ($R^2 = .010$) (3) กลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้ มีผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยร่วมกันพยากรณ์การยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ได้ร้อยละ 31.5 ($R^2 = 0.315$) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนโยบาย ได้แก่ สื่อสนับสนุน ($\beta = 0.315$, $p < .001$) และการลดอิทธิพลข้อมูลจากฝ่ายคัดค้าน ($\beta = 0.259$, $p < .001$) ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการต่อต้านนโยบาย ได้แก่ การเปิดเวทีรับฟังเสียงของประชาชน ($\beta = -0.343$, $p < .001$) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยมุ่งหวังให้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้บริหารนโยบายในการปรับปรุงโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เสริมสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่โปร่งใส และพัฒนาแนวทางการสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: โครงการแลนด์บริดจ์, การยอมรับนโยบาย, การต่อต้านนโยบาย, ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้, ทักษะคน

Abstract

Research article Objectives include: (1) examining political, economic, environmental, and social drivers of policy resistance; (2) evaluating interest groups' roles in agenda-setting; and (3) investigating communication strategies used by supporters and opponents. Using a quantitative approach, data are collected via Likert-scale questionnaires from 400 stakeholders (residents, leaders, and affected persons) in Chumphon and Ranong. Analysis employed Multiple and Simple Linear Regression.

Research Findings (1) Environmental factors are the primary drivers of policy opposition. ($\beta = -0.567$, $p < .001$) Together, political, economic, environmental, and social factors predicted 30.5% of the variance in the acceptance and opposition to the Land Bridge policy ($R^2 = .305$). (2) Interest groups lacked significant influence on agenda-setting ($\beta = 0.098$, $p = .051$), which rejects the hypothesis. The role of interest groups accounted for only 1.0% of the variance in the acceptance and opposition to the Land Bridge policy ($R^2 = .010$). (3) The communication and campaign strategies employed had a statistically significant effect on policy acceptance and opposition at the .001 level. Together, they predicted 31.5% of the variance in the acceptance and opposition to the Land Bridge policy ($R^2 = 0.315$). Specifically, the factors contributing to policy acceptance included supportive media ($\beta = 0.315$, $p < .001$) and mitigating the influence of opposition data ($\beta = 0.259$, $p < .001$). Conversely, the factor contributing to policy opposition was conducting public hearings ($\beta = -0.343$, $p < .001$). Based on these findings, the research recommendations aim to serve as a reference for policy administrators to improve the project in alignment with public demands, strengthen transparent public participation mechanisms, and develop communication frameworks to mitigate conflict and foster mutual, sustainable understanding at the local level.

Keywords: Landbridge Project, Policy Acceptance, Policy Resistance, Southern Special Economic Corridor, Attitude

บทนำ

รัฐบาลมีแนวคิดผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมของอาเซียน เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงให้ความสำคัญกับการขนส่งทางน้ำ การเชื่อมห่วงโซ่อุปทาน การผลิต และการขนส่งที่ยั่งยืนที่ผ่านมา รัฐบาลได้ศึกษาโครงการแลนด์บริดจ์ ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง เพื่อเชื่อมโยงอ่าวไทยกับทะเลอันดามัน โครงการนี้ไม่เพียงแต่พัฒนาโครงสร้างด้านขนส่งและโลจิสติกส์

เท่านั้น แต่ยังเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพื้นที่อื่น ๆ ของภาคใต้ เชื่อมโยงเศรษฐกิจและการค้าทั่วประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , 2567)

รัฐบาลมุ่งหวังให้ภาคใต้เชื่อมโยงการค้าและโลจิสติกส์กับศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนภูมิภาคฝั่งทะเลอันดามัน (BIMSTEC) และอาเซียน เพื่อเป็นฐานพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพและการแปรรูปเกษตรมูลค่าสูง รวมถึงยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวสู่ระดับสากล การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้และโครงการแลนด์บริดจ์ จะช่วยเสริมศักยภาพของไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านภูมิรัฐศาสตร์ในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทะเลจีนใต้ เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญด้านการขนส่งและการค้าของเอเชีย โดยบูรณาการระบบขนส่งให้เชื่อมโยงท่าเรือทั้งสองฝั่งอย่างไร้รอยต่อ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางน้ำให้ทันสมัย โครงการนี้ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศ ยกกระดับไทยให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการลงทุนระดับนานาชาติ พร้อมสร้างความเจริญให้กับประชาชนในพื้นที่ เพิ่ม GDP ทั้งทางตรงและทางอ้อม และสร้างโอกาสการจ้างงานที่ใช้ทักษะสมัยใหม่ ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างกลมกลืน (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.), 2566)

อย่างไรก็ตาม แม้โครงการดังกล่าวจะถูกวางแผนและพัฒนาขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่ในด้านการนำไปปฏิบัติกลับเกิดการตอบรับที่หลากหลายจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยบางภาคส่วนยอมรับในศักยภาพและประโยชน์ที่โครงการจะนำมา ในขณะที่บางกลุ่มแสดงความกังวลและต่อต้านเนื่องจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชน สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ที่ผ่านมารายงานและการศึกษาของหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) มักมุ่งเน้นไปที่การประเมินความเป็นไปได้ทางวิศวกรรม มูลค่าทางเศรษฐกิจ และการลงทุนในระดับมหภาคเป็นหลัก ทว่าในมิติทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น ยังคงขาดการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณที่สามารถวัดและจำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางจิตวิทยาและพฤติกรรมของประชาชนได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "กลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ภาครัฐ" ที่ยังมีช่องว่างในการอธิบายว่าสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือลดแรงต้านในพื้นที่ได้อย่างไร ความขัดแย้งในทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการแลนด์บริดจ์ ชุมพร-ระนอง บนฐานข้อมูลที่ยังจำกัดนี้ จึงทำให้เกิดความจำเป็นเร่งด่วนทางวิชาการที่

จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน รอบด้าน และเป็นวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังทัศนคติที่แตกต่างกันของกลุ่มประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่ออุดช่องว่างของรายงานภาครัฐในอดีต

การวิจัยในครั้งนี้ มีความสำคัญในหลายประการ ได้แก่ (1) สนับสนุนการวางแผนและการตัดสินใจเชิงนโยบาย ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ (2) เพิ่มความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายจะช่วยให้ผู้บริหารงานนโยบายและนักวิเคราะห์สามารถออกแบบกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม (3) การพัฒนาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในงานนโยบายสาธารณะ ผลการศึกษาไม่เพียงแต่จะช่วยให้เห็นภาพรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนโยบาย แต่ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาทฤษฎีและโมเดลการประเมินผลนโยบายในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ ชุมพร-ระนอง ทั้งในมิติของการรับรู้ ประโยชน์ที่คาดหวัง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง โดยหวังเป็นข้อมูลอ้างอิงที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงนโยบายและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์
2. เพื่อประเมินบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในการกำหนดวาระการประชุม และการกำหนดนโยบาย
3. เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้โดยผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้านนโยบาย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์
2. กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวาระการประชุมและการกำหนดนโยบาย โดยที่กลุ่มที่ผลักดันข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้แนวทางการกำหนดนโยบายมีความสอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มนั้น ๆ
3. กลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้โดยผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้านนโยบายมีผลต่อทัศนคติของประชาชน โดยที่การใช้กลยุทธ์ที่มีความชัดเจน น่าเชื่อถือและส่งเสริมข้อมูลในแง่บวกจะช่วยให้เกิดการยอมรับนโยบาย ในขณะที่การใช้กลยุทธ์ที่เน้นผลกระทบด้านลบหรือข้อมูลที่บิดเบือนจะนำไปสู่การต่อต้านนโยบาย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะเป็นสาขาหนึ่งของการศึกษาทางสังคมศาสตร์ที่มุ่งเน้นการอธิบายปรากฏการณ์การทำงานของรัฐบาล การศึกษานี้เริ่มเป็นที่สนใจอย่างจริงจังหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 1950 ในช่วงเวลานั้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกพยายามฟื้นฟูและพัฒนาประเทศของตนในด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และการเมือง นักรัฐศาสตร์และนักรัฐประศาสนศาสตร์จึงให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยเฉพาะเรื่องของนโยบายในการบริหารประเทศนโยบายสาธารณะได้รับความนิยมนอย่างมากในวงการรัฐศาสตร์เพื่ออธิบายเหตุและผลของการทำงานของรัฐบาล นโยบายเหล่านี้มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาและยังมีปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนทั้งด้านองค์ความรู้และหน่วยในการวิเคราะห์ การศึกษานโยบายสาธารณะเริ่มขึ้นอย่างจริงจังในสหรัฐอเมริกาช่วงทศวรรษ 1960 บนแนวคิดที่ว่ารัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาได้ และต้องการแยกการกำหนดนโยบายออกมาจากการบริหาร โดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาได้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550)

มีนักคิดหลายท่านที่ได้พยายามให้นิยามของนโยบายสาธารณะไว้แตกต่างกัน แต่โดยรวมแล้ว นิยามเหล่านี้มักให้ความสำคัญกับการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐที่กระทำต่อสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย (Goals) เป้าประสงค์ (Purpose) แผนงาน

(Programs) การปฏิบัติ (Practices) และผลกระทบ (Effects) แนวคิดเหล่านี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะ การที่รัฐบาลจะพิจารณาเพื่อกระทำตามที่กำหนดเป็นนโยบายเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการ ตัดสินใจที่จะไม่กระทำในบางเรื่องด้วย กล่าวคือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะทำหรือไม่ทำ ล้วนถือเป็น นโยบายสาธารณะ เนื่องจากมีผลกระทบต่อสังคมและมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณะเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550)

นโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดขึ้นมักจะได้รับอิทธิพลจากผู้มีบทบาทหรือตัวแสดงใน นโยบายสาธารณะ เช่น รัฐบาล ข้าราชการ กลุ่มผลประโยชน์ภาคประชาชน เป็นต้น แม้ว่า นโยบายหนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้นมีตัวแสดงในนโยบายสาธารณะที่หลากหลาย แต่มักจะมีตัวแสดงใดตัว แสดงหนึ่งมีบทบาทที่โดดเด่นกว่าตัวอื่น ดังนั้นทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะจึง จำเป็นต้องพิจารณาบทบาทการแสดงที่โดดเด่นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) บทบาทชนชั้นนำ นโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความต้องการของชน ชั้นนำ เช่น ผู้กุมอำนาจทางการเมืองในขณะนั้น หรือ ช่วงที่เป็นรัฐบาลเผด็จการหรือ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ฯลฯ ชนชั้นปกครองเหล่านี้จะยึดถือความพึงพอใจ (Preference) หรือ ค่านิยม (Values) ของตนเองและพวกพ้องที่ใกล้ชิดเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจนโยบายส่วน ข้าราชการเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนทิศทางของ นโยบายจึงเป็นแบบแนวตั้ง (Vertical) จากชนชั้นผู้ปกครองลงมาสู่ประชาชน ทฤษฎีนี้เรียกว่า ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Model)

2) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์นโยบายสาธารณะได้มาจากดุลยภาพระหว่างกลุ่ม ผลประโยชน์ต่าง ๆ ในรัฐ กล่าวคือ เป็นผลของความสมดุลของการต่อสู้ระหว่างกลุ่ม ซึ่งเกิดขึ้น จากอิทธิพลระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่ตกลง ประนีประนอมกับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้น นโยบายมักจะถูกเปลี่ยนทิศทางไปสู่กลุ่มที่มีอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ที่ต่างช่วงชิงอำนาจและ ผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (สมบัติ อารังธัญวงศ์ , 2554) ทฤษฎีนี้เรียกว่า “ทฤษฎีกลุ่ม (Group Model) ”

3) บทบาทของสถาบัน นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตของสถาบันทางการเมือง โดย สถาบันทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่สถาบันนิติบัญญัติสถาบันบริหารสถาบันตุลาการ สถาบัน การปกครองท้องถิ่น และสถาบันพรรคการเมือง เป็นต้น (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2554) นโยบาย สาธารณะ จะถูกกำหนดไปปฏิบัติและใช้บังคับโดยสถาบันเหล่านี้ ทฤษฎีนี้เรียกว่า “ตัวแบบ สถาบัน (Institutional Model)”

4) บทบาทของประชาชนจากระบบการเมืองประชาธิปไตยนโยบายสาธารณะเป็นผลของปัญหาและหรือการแสดงความต้องการของภาคประชาชนโดยผ่านกระบวนการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่ง Easton (1981) ได้นำทฤษฎีระบบ (System Theory) มาอธิบายระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและสิ่งแวดล้อม (Environment) ที่อยู่ล้อมรอบระบบการเมือง กรอบแนวคิด ได้แก่ (1) ปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น ความต้องการการเรียกร้องและการสนับสนุนของประชาชนและสังคม (2) กระบวนการการเมือง (Politic process) เช่น กิจกรรมทางการเมืองและการบริหารที่สัมพันธ์กัน เมื่อปัจจัยนำเข้าได้เข้ามาสู่กระบวนการก็จะผลิตผลลัพธ์หรือผลผลิตออกมาเรียกว่า ปัจจัยนำออก (Output) และผลสะท้อนกลับหรือผลกระทบ (Feedback) ดังนั้น นโยบายสาธารณะจึงเป็นผลผลิตจากระบบการเมืองทฤษฎีนี้เรียกว่า “ตัวแบบเชิงระบบ (System Model)”

5) บทบาทของกระแสนิยม นโยบายสาธารณะเป็นผลมาจากกระแส (Current) เช่น ความนิยม ความคิดวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งมีเงื่อนไข 3 ประการ (John W. Kingdon, 2003) คือ กระแสประเด็นปัญหา (Problem steam) กระแสนโยบาย (Policy steam) และกระแสการเมือง (Political steam) เมื่อทั้งสามกระแสรวมกันอย่างลงตัวก็จะเกิดการผลักดันสู่การแก้ปัญหาทฤษฎีนี้เรียกว่า “ตัวแบบหน้าต่างนโยบาย (Steam and Window model)”

6) บทบาทนักวิเคราะห์นโยบายนักวิเคราะห์นโยบายจำเป็นต้องวิเคราะห์เพื่อให้ได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาสาธารณะโดยความพยายามมุ่งเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของสังคม คำว่า “ผลประโยชน์สูงสุดของสังคม” นั้นหมายถึง รัฐบาลควรจะต้องตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะให้ผลประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าค่าใช้จ่ายไปให้มากที่สุด และสมควรหลีกเลี่ยงการเลือกนโยบายที่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายมากกว่า ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับมาใช้ทฤษฎีนี้เรียกว่า “ตัวแบบเหตุผล (Rational Model)” นอกจากนี้นักวิเคราะห์นโยบายยังจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการวิเคราะห์เรียกว่าเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหา ซึ่งการกำหนดชุดของกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Dye, 2002) เช่น การจำแนกลักษณะของปัญหา การจัดทำทางเลือกนโยบายหรือข้อเสนอแนะนโยบาย การให้ความเห็นชอบนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบายทฤษฎีนี้เรียกว่า “ตัวแบบกระบวนการ (Process model)”

7) บทบาทนักการเมือง โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นบทบาทของนักการเมืองที่พยายามเล่นเกมหรือกับคำที่เราคุ้นเคย “เล่นเกมการเมือง” ซึ่งหากการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลแล้วแต่อาจทำให้แพ้หรือชนะก็ได้ นโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดออกมาเป็นทางเลือกที่มีเหตุผลท่ามกลาง

สถานการณ์ที่มีการแข่งขัน ซึ่งผู้มีส่วนในการตัดสินใจเพียงสองคน สองกลุ่ม หรือสองฝ่าย หรือมากกว่านั้น มีทางเลือกที่จะทำการตัดสินใจและผลของการตัดสินใจขึ้นอยู่กับทางเลือกที่แต่ละฝ่ายจะเลือก ทฤษฎีนี้เรียกว่า “ตัวแบบเกม (Game Theory) การนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับสงครามและสันติภาพการเจรจาระหว่างประเทศ การต่อรอง เป็นต้น

8) บทบาทของข้าราชการ การกำหนดนโยบายมักจะนำนโยบายในอดีตมาเป็นเกณฑ์ตั้งต้นแล้วทำการปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไขออกมาเป็นนโยบายใหม่เพื่อให้ดีขึ้นกว่าเดิม ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายมักจะเป็นข้าราชการประจำที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงมากมาย ทฤษฎีนี้เรียกว่า “ตัวแบบส่วนเพิ่ม (Incremental Model) หรือตัวแบบเฉพาะส่วนที่เปลี่ยนแปลง”

กุลธนา ธนาพงศธร (2522) กล่าวว่า กระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะมี 7 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นตอนการพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการแก้ไข ก่อนที่จะมีการกำหนดนโยบายนั้นต้องมีการพิจารณาถึงปัญหาที่จะต้องแก้ไขโดยนโยบายนั้น ๆ แต่เนื่องจากในประเทศหนึ่งจะมีปัญหาต่าง ๆ อยู่มากมาย ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายจะต้องค้นหาและรวบรวมปัญหาต่าง ๆ และจัดลำดับความสำคัญที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น แล้วตัดสินใจเลือกปัญหาที่มีความสำคัญด่วนที่สุดที่จะต้องแก้ไขโดยการกำหนดเป็นนโยบาย

2) ขั้นการเสนอความคิดริเริ่ม เป็นขั้นของการเสนอแนะความคิดริเริ่มต่าง ๆ ที่หาทางในการแก้ไขปัญหาที่ได้รับการเลือกว่ามีความสำคัญที่สุด ในการเสนอแนะความคิดริเริ่มนี้ผู้เสนออาจเสนอวิธีแก้ไขได้หลายวิธี ผู้เสนอแนะความคิดอาจเป็นบุคคลในฝ่ายการเมือง ข้าราชการประจำหรือบุคคลใดก็ได้

3) ขั้นการค้นหา รวบรวมข่าวสารข้อมูลและปัจจัยต่างๆ เพื่อเป็นหลักประกันไว้ว่าความคิดที่มีผู้เสนอขึ้นเป็นความคิดที่สามารถนำมาปฏิบัติได้และสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จตามเป้าหมายจึงต้องมีการรวบรวมข้อมูลและปัจจัยต่าง ๆ ที่สังคมมีอยู่หรือเป็นอยู่ในขณะนั้นให้มากที่สุดและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4) ขั้นการยกร่างนโยบายเบื้องต้น เมื่อได้ประมวลและรวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องตัดสินใจได้ว่าความริเริ่มใดที่สามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริงแล้วก็ยกร่างเป็นนโยบายขั้นแรกเอาไว้โดยอาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลัง

5) ขั้นตอนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงร่างนโยบาย เมื่อดำเนินการยกร่างนโยบายข้างต้นแล้ว ก่อนที่จะกำหนดเป็นนโยบายออกไป ผู้กำหนดนโยบายควรรับฟังความคิดเห็น ทศนคติและ ปฏิกริยาจากประชาชน กลุ่มชนและองค์กรต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างนโยบายเท่ากับการเปิดให้ ประชาชนและกลุ่มผู้มีอิทธิพลได้แสดงทัศนียอมรับหรือไม่ยอมรับนโยบายนั้น ๆ เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้กำหนดนโยบายตรวจสอบประเมินผลและแก้ไขนโยบายให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ เป็นการทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายมีความรอบคอบ

6) ขั้นตอนการกำหนดหรือวางนโยบายหลังจากที่ได้มีการแก้ไขร่างนโยบายแล้ว ผู้กำหนด นโยบายก็ดำเนินการกำหนดนโยบายเป็นขั้นสุดท้าย เท่ากับว่าภารกิจในการกำหนดนโยบาย ใกล้สิ้นสุด

7) ขั้นตอนประกาศใช้นโยบาย การประกาศใช้นโยบายเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ กำหนดนโยบายและถือว่าเป็นขั้นการนำเอานโยบายไปปฏิบัติวิธีการประกาศใช้อาจเป็นการ ประกาศในรัฐสภา ซึ่งถือเป็นการแถลงนโยบายโดยผ่านตัวแทนของประชาชนหรือประกาศ โดยตรงต่อประชาชนหรือผ่านสื่อมวลชนก็ได้หรือเอกสารของทางราชการ เป็นต้น

แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดการทรัพยากรร่วมของชุมชน

เอลินอร์ ออสโตรม (Elinor Ostrom, 1990) ได้ศึกษาและเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการ จัดการทรัพยากรร่วม (commons) และการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารจัดการ ทรัพยากร ซึ่งมีผลกระทบต่อการวางนโยบายสาธารณะ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่มีการใช้งานร่วมกัน โดยหลายฝ่าย เช่น ป่าไม้ ทะเลสาบ แหล่งประมง และแหล่งน้ำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้มีลักษณะ เฉพาะที่สามารถใช้ ประโยชน์ได้โดยกลุ่มคนหลายกลุ่ม

สภาพการณ์ของการจัดการบริการสาธารณะของไทยทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น โดย ภาพรวมเน้นไปที่หน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ให้และ ประชาชน เป็นผู้รับ อาจจะกล่าวได้ว่า รัฐส่วนกลางและรัฐส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการบริหาร จัดการแทบทั้งสิ้น ทั้งในการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และรวมถึง การประเมินผลนโยบายนั้นๆ โดยยึดกฎระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐาน แนวทางดังกล่าวสอดคล้อง กับ แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ซึ่งถูก วิพากษ์ว่า นำวิธีคิดแบบธุรกิจเอกชนมาใช้โดยให้สถานะของประชาชนเป็นเพียง “ลูกค้า” ไม่ได้ คำนึงถึงความ เป็นพลเมืองที่จะต้องได้รับสิทธิความคุ้มครองและการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ รัฐมองว่าการกระทำดังกล่าวจะสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สร้างความเท่าเทียมกันในการรับบริการของประชาชนโดยส่วนรวมในทุกพื้นที่ (บุญเกียรติ กา
ระเวกพันธุ์ และ คณะ, 2562)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (9) ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ.2561 – 2580)

การพัฒนาพื้นที่ระเบียง เศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่
เศรษฐกิจใหม่และทางออกทางทะเลของ ภาคใต้ตอนบน โดยใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม และความได้เปรียบทางกายภาพ
และที่ตั้งของพื้นที่ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยรูปแบบ
การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (จังหวัดชุมพร – จังหวัดระนอง และ พื้นที่จังหวัดสุ
ราษฎร์ธานี – จังหวัดนครศรีธรรมราช) ตามกรอบแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย (1) การ
พัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก ให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายและใช้ประโยชน์ในการเป็นประตู
ส่งออกสินค้าฝั่งตะวันตก เพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความ
ร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจและเชื่อมกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาค
ตะวันออก (2) การพัฒนาประตูสู่การท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน โดยพัฒนาการเชื่อมโยง
แหล่งท่องเที่ยวใน พื้นที่ฝั่งอันดามันต่อเนื่องไปจนถึงฝั่งอ่าวไทยตอนบนบริเวณหัวหิน ชะอำ ให้
เป็นแนวการท่องเที่ยวขึ้น นำแห่งใหม่ และพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว คุณภาพ (3) การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูป
การเกษตรและการประมงในภาคใต้ และ (4) การอนุรักษ์ทรัพยากรและเพื่อการท่องเที่ยวและ
การเรียนรู้ รวมทั้งเมืองน่าอยู่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้
แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชุมพร และจังหวัด
ระนอง จำนวน 400 คน โดยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) การได้มาของกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่ม
ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในพื้นที่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยแบ่งกลุ่ม
ประชากรออกเป็นชั้นภูมิโดยใช้เกณฑ์พื้นที่ระดับอำเภอของจังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง

จากนั้นทำการคำนวณจัดสรรสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องกับฐานจำนวนประชากรจริงในแต่ละอำเภอ เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ผู้วิจัยกำหนดกรอบในการเลือกบุคคลที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือได้รับผลกระทบจากนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ในแต่ละอำเภอ จากนั้นลงพื้นที่ในจุดศูนย์กลางของชุมชนหน่วยงานราชการท้องถิ่น หรือพื้นที่สาธารณะของอำเภอนั้น ๆ เพื่อทำการเข้าพบและแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ จนกระทั่งครบตามจำนวนโควตาที่กำหนดไว้ในแต่ละชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์
3. บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆในการกำหนดวาระการประชุมและการกำหนดนโยบาย
4. กลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้โดยผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้านนโยบาย
5. การยอมรับ และคัดค้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรที่ส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ ชุมพร-ระนอง จำนวน 3 ตัวแปร โดยได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ปัจจัยส่งผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ (ด้านเศรษฐกิจ ,ด้านสิ่งแวดล้อม ,ด้านสังคม และด้านการเมือง) มีค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.900 , ปัจจัยด้านบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆในการกำหนดวาระการประชุมและการกำหนดนโยบาย มีค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.817 , และปัจจัยด้านกลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้โดยผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้านนโยบาย มีค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.743 จากค่าสัมประสิทธิ์แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือในระดับที่ดี เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ที่เหมาะสมต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.700 จึงยืนยันได้ว่าข้อมูลตัวแปรที่วัดได้จากแบบสอบถามนั้นมีเชื่อถือได้อยู่ในระดับดีมาก

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ในแต่ละอำเภอ

ของจังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง และการลงพื้นที่เพื่อสังเกตปฏิบัติการและพฤติกรรมของประชาชนต่อโครงการ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมจากเอกสารทางราชการ รายงานการวิจัย บทความวิชาการ สถิติและข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการแลนด์บริดจ์ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้อ้างอิงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหลายประเภทเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม คือ ค่าความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และนำผลลัพธ์จากกลุ่มตัวอย่างไปสรุปในระดับประชากรทั้งหมด คือ การทดสอบความแตกต่าง, การวิเคราะห์ความสัมพันธ์, การวิเคราะห์ถดถอย, การทดสอบแบบไม่พารามетริก

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์

สมมติฐาน/ ชุดตัวแปรอิสระ	ปัจจัย	(β)	ทิศทางผลกระทบ	ผลการทดสอบทางสถิติ	(R ²)
มิติปัจจัยพื้นฐาน (สมมติฐานที่ 1)	1. ด้านสิ่งแวดล้อม	-.567	● ส่งผลลบสูงสุด	มีนัยสำคัญ ($p < .001$)	30.5% $R^2 = .305$
	2. ด้านเศรษฐกิจ	.454	● ส่งผลบวกหนุนนโยบาย	มีนัยสำคัญ ($p < .001$)	
	3. ด้านสังคม	.114	○ ไม่มีอิทธิพล	ไม่มีนัยสำคัญ ($p = 0.122$)	
	4. ด้านการเมือง	-.074	○ ไม่มีอิทธิพล	ไม่มีนัยสำคัญ ($p = .274$)	
บทบาทกลุ่ม ผลประโยชน์ (สมมติฐานที่ 2)	1. บทบาทกลุ่ม ผลประโยชน์	.098	○ ไม่มีอิทธิพล	ไม่มีนัยสำคัญ ($p = .051$) <i>ไม่ยอมรับสมมติฐาน</i>	1.0% $R^2 = .010$

กลยุทธ์การ สื่อสาร (สมมติฐานที่ 3)	1. การเปิดเวที รับฟังเสียง	-.343	● ส่งผลลบ (เพิ่มแรง ต้าน)	มีนัยสำคัญ ($p < .001$)	31.5% $R^2 = .315$
	2. สื่อสนับสนุนหลัก	.315	● ส่งผลบวกหนุน นโยบาย	มีนัยสำคัญ ($p < .001$)	
	3. การลดข้อผิดพลาด คัดค้าน	.259	● ส่งผลบวกหนุน นโยบาย	มีนัยสำคัญ ($p < .001$)	
	4. ช่องทางสื่อสารของ รัฐ	.028	○ ไม่มีอิทธิพล	ไม่มีนัยสำคัญ ($p = 0.686$)	
	5. การประชาสัมพันธ์ จากรัฐ	.013	○ ไม่มีอิทธิพล	ไม่มีนัยสำคัญ ($p = 0.859$)	

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่าโมเดลมีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 43.424$, $p < .001$) โดยปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมร่วมกันพยากรณ์การยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ได้ร้อยละ 30.5 ($R^2 = .305$) ซึ่งถือว่าตัวแปรชุดนี้มีประสิทธิภาพในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของปัจจัยรายด้าน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Coefficients: β) เพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = -0.567$, $p < .001$) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($\beta = 0.454$, $p < .001$) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปัจจัยด้านสังคม ($\beta = 0.114, p = .122$) พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากมีค่านัยสำคัญทางสถิติสูงกว่าระดับ .05

ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta = -0.074, p = .274$) พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากมีค่านัยสำคัญทางสถิติสูงกว่าระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวาระการประชุมและการกำหนดนโยบาย โดยที่กลุ่มที่ผลักดันข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้แนวทางการกำหนดนโยบายมีความสอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มนั้น ๆ

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า โมเดลพยากรณ์ไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.829, p = .051$) โดยบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์สามารถอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ได้เพียงร้อยละ 1.0 ($R^2 = .010$)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย พบว่าบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ ($\beta = 0.098, p = .051$) ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ดังนั้น จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน (Reject Hypothesis) ที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 กลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้โดยผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้านนโยบายมีผลต่อทัศนคติของประชาชน โดยที่การใช้กลยุทธ์ที่มีความชัดเจน น่าเชื่อถือและส่งเสริมข้อมูลในแง่บวกจะช่วยให้เกิดการยอมรับนโยบาย ในขณะที่การใช้กลยุทธ์ที่เน้นผลกระทบด้านลบหรือข้อมูลที่บิดเบือนจะนำไปสู่การต่อต้านนโยบาย

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่าโมเดลมีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 36.198, p < .001$) โดยกลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์ที่ใช้โดยผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้านนโยบายร่วมกันพยากรณ์การยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ได้ร้อยละ 31.5 ($R^2 = 0.315$) ซึ่งถือว่าตัวแปรชุดนี้มีประสิทธิภาพในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของปัจจัยรายด้าน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Coefficients: β) เพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวก ได้แก่ สื่อสนับสนุน ($\beta = 0.315, p < .001$) และการลดอิทธิพลข้อมูลจากฝ่ายคัดค้าน ($\beta = 0.259, p < .001$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หมายความว่าหากประชาชนได้รับข้อมูลเชิงบวกจากสื่อสนับสนุนมากขึ้น และมีการจัดการกับข้อมูลเชิงลบจากฝ่ายคัดค้านอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ระดับการยอมรับนโยบายเพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบ ได้แก่ การเปิดเวทีรับฟังเสียงของประชาชน ซึ่งส่งผลต่อการยอมรับนโยบายในทิศทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.343, p < .001$) สะท้อนให้เห็นว่าในบริบทปัจจุบัน การเปิดเวทีรับฟังอาจส่งผลให้ประชาชนรับทราบข้อมูลนำไปสู่การตั้งคำถามหรือการต่อต้านนโยบายเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพล ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โดยตรงจากภาครัฐ ($\beta = 0.013, p = 0.859$) และช่องทางสื่อสารทั่วไปของรัฐ ($\beta = 0.028, p = 0.686$) ซึ่งไม่ส่งผลต่อทัศนคติการยอมรับนโยบายอย่างมีนัยสำคัญในเชิงสถิติ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ โดยปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลในเชิงลบสูงสุด ในขณะที่ปัจจัยด้านสังคมและด้านการเมืองไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เป็นเพราะโครงการแลนด์บริดจ์เป็นอภิมหาโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต และการทำมาหากินของคนในพื้นที่จังหวัดชุมพรและระนอง ประชาชนในท้องถิ่นจึงเกิดกระบวนการคิดเชิงประเมินความคุ้มค่า โดยนำต้นทุนทางธรรมชาติ และความเสียดระบบนิเวศชายฝั่งมาหักลบกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลพยายามนำเสนอ สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดการทรัพยากรร่วมของ เอลินอร์ ออสโตรม (Elinor Ostrom, 1990) ที่ให้ความสำคัญกับการที่ชุมชนท้องถิ่นต้องมีสิทธิ์และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารจัดการทรัพยากรที่พวกเขาใช้งานร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่า โครงการพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจภาคใต้และแลนด์บริดจ์มักจะเผชิญความท้าทายและการต่อต้านจาก

มวลชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากภาครัฐยังไม่มีมาตรการจัดการและปกป้องสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นที่ชัดเจนและสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนได้มากพอ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญในการกำหนดวาระการประชุมและการกำหนดนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์ ซึ่งทำให้ต้องปฏิเสธสมมติฐานข้อที่สองที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในพื้นที่จังหวัดชุมพรและระนองตัดสินใจยอมรับหรือคัดค้านนโยบายบนพื้นฐานของผลกระทบจริงที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มากกว่าการคล้อยตามแรงผลักดัน วาทกรรม หรือการรณรงค์เคลื่อนไหวจากกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง ลักษณะเช่นนี้มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับ ทฤษฎีกลุ่ม (Group Model) ของ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2552) ที่มองว่านโยบายสาธารณะเป็นผลลัพธ์ของดุลยภาพและการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกลับมีความสอดคล้องและอธิบายได้ด้วย ตัวแบบเชิงระบบ (System Model) ตามทฤษฎีระบบของ เดวิด อีสตัน (David Easton, 1981) ที่อธิบายว่านโยบายสาธารณะในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นผลผลิตโดยตรงจากปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งก็คือความต้องการ การเรียกร้อง และการปกป้องสิทธิของภาคประชาชนผู้เป็นเจ้าของพื้นที่โดยตรง ที่ส่งสัญญาณผ่านกระบวนการเมืองไปยังภาครัฐ โดยไม่ได้ถูกครอบงำหรือบิดเบือนโดยกลุ่มตัวแทนผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารและการรณรงค์มีผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยที่ส่งเสริมการยอมรับนโยบายคือการใช้สื่อสนับสนุนในพื้นที่และการลดอิทธิพลข้อมูลของฝ่ายคัดค้าน ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบตุนให้เกิดการต่อต้านนโยบายเพิ่มขึ้นคือการเปิดเวทีรับฟังเสียงของประชาชนในรูปแบบปัจจุบัน ขณะที่การประชาสัมพันธ์โดยตรงจากภาครัฐกลับไม่มีอิทธิพลใด ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะเวทีรับฟังความคิดเห็นของรัฐที่ผ่านมามักมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว (One-way communication) หรือเน้นการบรรยายเทคนิคเชิงพาณิชย์จากส่วนกลาง ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเพียงพิธีกรรมทางกฎหมาย และกลายเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้ได้รับผลกระทบได้รับรู้ข้อมูลเชิงลบและรวมกลุ่มกันตั้งคำถามต่อความโปร่งใสของโครงการจนนำไปสู่แรงต้านที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของ กุลธนา พงศธร (2522) ในขั้นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงร่างนโยบาย ที่ระบุว่าผู้กำหนดนโยบายต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นและปฏิกิริยาของกลุ่มชนต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงร่างนโยบายให้

สมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตาม ในมิติของการนำเสนอนโยบาย สภาพการณ์ปัจจุบันสะท้อนความขัดแย้งกับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ที่บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ (2562) เคยวิพากษ์ไว้ว่า การมองประชาชนเป็นเพียงลูกค้า ผู้รับบริการทางเดียวจากรัฐ โดยไม่คำนึงถึงมิติความเป็นพลเมืองที่มีสิทธิคุ้มครองทรัพยากร ย่อมส่งผลให้กลยุทธ์การสื่อสารและการจัดเวทีสาธารณะของรัฐล้มเหลว และส่งผลย้อนกลับในเชิงลบต่อตัวนโยบายในที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิเคราะห์หัตถิทธิพลของปัจจัย 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับและการต่อต้านนโยบายโครงการแลนด์บริดจ์สูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ รองลงมาคือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าทัศนคติของประชาชนในพื้นที่สอดคล้องกับแนวคิด "การรับรู้ผลประโยชน์และผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ" โดยประชาชนไม่ได้ให้น้ำหนักไปที่ตัวเงินหรือการกระตุ้นเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่มีการนำ "ต้นทุนทางธรรมชาติ" มาคำนวณเป็นส่วนหนึ่งของความคุ้มค่าด้วย ปรากฏการณ์นี้อธิบายได้ว่า ประชาชนมีความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเป็นหัวใจหลักของวิถีชีวิตในจังหวัดชุมพรและระนอง ข้อมูลนี้ยังตอกย้ำรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2567) ที่ชี้ว่าโครงการขนาดใหญ่เช่นนี้มักเผชิญกับความท้าทายด้านมวลชน หากความชัดเจนในการจัดการสิ่งแวดล้อมยังมีไม่มากพอ ส่งผลให้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการ "ยอมรับ" หรือ "ต่อต้าน" นโยบายมากกว่าปัจจัยทางการเมืองหรือสังคม 2. การที่กลุ่มผลประโยชน์ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ เป็นสัญญาณสำคัญบอกแก่ภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องว่า การจะสร้างความยอมรับในโครงการแลนด์บริดจ์ ไม่สามารถทำได้เพียงแค่การลobbีหรือผ่านการณรงค์โดยกลุ่มอิทธิพลเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจที่ประชาชนกังวลให้เป็นรูปธรรม เพราะประชาชนเลือกที่จะเชื่อในผลลัพธ์ที่จับต้องได้มากกว่าวาทกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ 3. กลยุทธ์การสื่อสารที่จะประสบความสำเร็จในโครงการแลนด์บริดจ์ ไม่ใช่การโหมประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางหลักของรัฐหรือการจัดเวทีรับฟังแบบเดิมๆ แต่เป็นการใช้สื่อสนับสนุนที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และการเร่งสร้างชุดข้อมูลชี้แจง (Fact-checking) เพื่อตอบโต้ข้อกังวลจากฝ่ายคัดค้านให้ตรงจุด ซึ่งจะเห็นผลลัพธ์ในการ

สร้างความยอมรับได้ดีกว่ากระบวนการแบบเป็นทางการที่อาจให้ผลลัพธ์ย้อนกลับในเชิงลบ ข้อเสนอแนะ **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** 1. ปรับจากการเน้นตัวเลขเศรษฐกิจ มาเป็นมาตรการสิ่งแวดล้อมที่จับต้องได้ (เช่น กองทุนฟื้นฟูทะเล, กฎหมายคุ้มครองประมงพื้นบ้าน) เพื่อลดแรงต้านและสร้างความเชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจจะไม่ทำลายฐานทรัพยากร 2. เลิกจัดประชุมใหญ่แบบเน้นบรรยายฝ่ายเดียว เปลี่ยนเป็นการสานเสวนาตามกลุ่มอาชีพ (ประมง, ท่องเที่ยว, เกษตร) เพื่อเจาะลึก แลกเปลี่ยนอิสระ และลดความรู้สึกว่าเป็นแค่พิธีกรรม 3. รัฐควรเปลี่ยนบทบาทจากผู้พูด มาเป็นผู้สนับสนุนข้อมูลให้สื่อท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือภาคประชาสังคม เพื่อช่วยแปลภาษาเทคนิคให้เป็นภาษาชาวบ้านที่เข้าใจง่ายและเห็นภาพชัดเจน 4. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อชี้แจงข้อสงสัยและข้อมูลบิดเบือนบนโซเชียลมีเดียอย่างรวดเร็ว โดยใช้ข้อมูลวิชาการอ้างอิง เพื่อสยบข้อมูลเชิงลบไม่ให้ฝังรากลึก **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** 1. สถิติระบุว่าเวทีรับฟังส่งผลลบ แต่ยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริง การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก หรือการสนทนากลุ่มกับผู้คัดค้าน เพื่อขุดลึกถึงรากเหง้าของความไม่ไว้วางใจ 2. ขยายพื้นที่ศึกษาจากเดิม (ชุมพร-ระนอง) ไปยังจังหวัดอื่นตามแนวโครงข่ายโลจิสติกส์ภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติ ความคาดหวัง และความกังวลของประชาชนตามระยะห่างจากพื้นที่โครงการ 3. เนื่องจากทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ควรศึกษาเป็นระยะในแต่ละช่วงสำคัญ (เช่น ก่อนเริ่มโครงการ, ระหว่างประมูล, เริ่มก่อสร้าง) เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มทัศนคติเมื่อโครงการมีความชัดเจนขึ้น และประเมินประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสื่อสาร 4. การวิจัยครั้งต่อไปควรนำตัวแปรความเชื่อมั่นในรัฐบาล/ผู้เล่นทางการเมืองเข้ามาทดสอบเป็นตัวแปรส่งผ่านเพื่อพิสูจน์ว่าความเชื่อต่อภาครัฐส่งผลต่อการยอมรับนโยบายอย่างไร หลังพบว่ากลุ่มผลประโยชน์ไม่มีนัยสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กุลธน ธนาพงศธร. (2522). *การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2562). *การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน*. สถาบันพระปกเกล้า. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน>
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2554). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2566). รายงานความก้าวหน้าฉบับที่ 2 โครงการศึกษาความเหมาะสม ออกแบบเบื้องต้น ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและวิเคราะห์รูปแบบโมเดลการพัฒนาการลงทุน (Business Development Model) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน. กระทรวงคมนาคม.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2567). รายงานผลการพิจารณาการศึกษาญัตติ เรื่อง การศึกษาโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง เพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เชื่อมโยงการขนส่ง ระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน (โครงการแลนด์บริดจ์). กรุงเทพฯ: สภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (9) ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. 2561 – 2580). ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Dye, T. R. (2002). *Understanding public policy*. (10th ed.). Prentice-Hall.

Easton, D. (1981). *The political system*. Knopf.

Kingdon, J. W. (2003). *Agendas, alternatives, and public policies*. (2nd ed.). textbf{Addison-Wesley Educational}.

Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press.